

## ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ДЕРЖАВИ: РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ВЛАДНО-СОЦІАЛЬНИХ ВЗАЄМОДІЙ

### FORMATION OF THE FOREIGN POLICY IDENTITY OF THE STATE: ROLE AND IMPORTANCE OF POWER AND SOCIAL INTERACTIONS

Цирфа Ю.А.,

кандидат політичних наук,  
асистент кафедри міжнародного регіоналізму  
Інституту міжнародних відносин  
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Диференціація соціуму в процесі взаємодії з державою нині стає ключовою причиною розбалансування владних впливів, адже останні перебувають під постійним тиском із боку різномірних політичних та громадських груп. У зв'язку з цим визначено, що зовнішньополітична ідентичність держави напряму залежить від налагодження взаємодій на рівні «держави – соціум» у контексті реалізації визначених курсів внутрішньої та зовнішньої політики. Доведено, що владно-суспільні відносини залежать від сутності політичного процесу всередині держави та тих культурно-ціннісних характеристик суспільства, які можуть бути екстрапольовані державою назовні. Ці ознаки виступають маркерами її ідентичності на міжнародній політичній арені і можуть слугувати ознаками статичності такої ідентичності під час її сприйняття з боку інших суб'єктів міжнародних відносин. Однак нині в Україні відсутні визначені алгоритми усунення негативних політичних впливів у процесі налагодження взаємодій між державою та соціумом. Отже, вагомим моментом для конструювання зовнішньополітичної ідентичності України під час транзитивного періоду її розвитку вбачається зменшення негативних ефектів політичного тиску на владно-соціальні відносини та забезпечення підтримки суспільством зовнішньополітичного курсу держави на міжнародній арені.

**Ключові слова:** зовнішньополітична ідентичність, держава, соціум, державна влада, політична еліта, владний вплив.

Дифференциация социума в процессе взаимодействия с государством сегодня становится ключевой причиной разбалансированности властных воздействий, поскольку они находятся под постоянным давлением со стороны разнородных политических и общественных групп. В связи с этим определено, что внешнеполитическая идентичность государства напрямую зависит от налаживания взаимодействий на уровне «государство – социум» в контексте реализации определенных курсов внутренней и внешней политики. Доказано, что властно-общественные отношения зависят от сущности политического процесса внутри государства и тех культурно-ценностных характеристик общества, которые могут быть экстраполированы государством наружу. Данные признаки выступают маркерами его идентичности на международной политической арене и могут служить признаками статичности такой идентичности во время ее восприятия со стороны других субъектов международных отношений. Однако сейчас в Украине отсутствуют определенные алгоритмы устранения негативных политических влияний в процессе налаживания взаимодействий между государством и социумом. Следовательно, весомым для конструирования внешнеполитической идентичности Украины во время транзитивного периода ее развития является уменьшение негативных эффектов политического давления на властно-социальные отношения и обеспечение поддержки обществом внешнеполитического курса государства на международной арене.

**Ключевые слова:** внешнеполитическая идентичность, государство, социум, государственная власть, политическая элита, властное влияние.

Nowadays, the differentiation of society during its interactions with the state is becoming a key cause of the imbalance of power influences, as the latter are under the constant pressure of diverse political and social groups. In this regard, the foreign policy identity of the state is determined to directly depend on the establishment of interactions at the 'state – society' level in the context of implementation of certain domestic and foreign policy courses. The power and social relations are proved to depend on the essence of the political process within the state and those cultural and value features of the society that can be extrapolated by the state externally. These features serve as the markers of its identity on the international political arena and can be the attributes of the static nature of such identity when it is considered by the other subjects of international relations. However, currently Ukraine has no specific algorithms for eliminating negative political influences while establishing interactions between the state and society. Consequently, the reduction of negative effects of political pressure on the power and social relations and the social support of the foreign policy course of the state on the international arena are considered important for constructing the foreign policy identity of Ukraine during the transitional period of its development.

**Key words:** foreign policy identity, state, society, state power, political elite, power influence.

**Постановка проблеми.** Аналіз сучасних процесів державотворення в Україні в контексті здійснення її внутрішньо- та зовнішньополітичних трансформацій із боку владних структур доводить, що ані юридичне кодування розвитку суспільних відносин, ані ліберальна ідеологізація всіх значущих політичних і суспільних рішень

нині не змогли забезпечити перебудову соціально-політичного світогляду громадян за аналогом західноєвропейських демократій. У цьому плані абсолютно справедливими можна вважати судження, згідно з якими після всіх перебудов і реформ сутність української політики і її загальнодержавний «колерит» залишилися незмінними:

по суті, незважаючи на точкові перетворення й реформи, що проводяться в окремих сферах життєдіяльності вітчизняного суспільства та секторах функціонування органів державної влади, застарілою залишається фундаментальна природа державно-політичного буття [1; 2].

На цьому етапі історичного розвитку українське суспільство залишається диференційованим. Його роз'єднаність базується як на соціально-економічних, так і на політичних та морально-духовних засадах. Дифузне невдоволення соціуму наявними реформами й імплементацією заходів щодо виходу держави з кризи породжує відчуття нестабільності, хиткості всього державного каркасу, призводить до «неприйняття» населенням владної еліти і породжує відчуття катастрофічності положення країни загалом. Своєю чергою, хаос політичного розвитку призводить до втрати керованості і політичної активності населення. Сприйняття громадянами управлінських ініціатив формується на тлі конфлікту владно-політичних еліт та постійного перерозподілу повноважень між ними. Адже на практиці всі зрушення, пов'язані зі змінами складу владних еліт, підвищенням рівня їхньої згуртованості і раціональності дій, перебувають під постійним тиском політичної кон'юнктури, присутнім і на нижчих щаблях соціально-політичної піраміди суспільства.

Ці негативні тенденції пов'язані з протистоянням і боротьбою різномірних політичних сил та їхнім опором впровадженню управлінським крокам на національному рівні. Як результат, стан внутрішньодержавного соціально-політичного дисбалансу співіснування суспільства та держави постійно створює перепони для впровадження виваженого курсу реформ, що, своєю чергою, перешкоджає уніфікації єдиної моделі сприйняття держави на міжнародній арені, тобто формуванню її зовнішньополітичної ідентичності.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Нині як у вітчизняному, так і в зарубіжному науковому обігу майже відсутні роботи, котрі містили б аналіз впливу владно-соціальних взаємодій на формування зовнішньополітичної ідентичності держави. Деякі науковці вдаються до вивчення зовнішньополітичної ідентичності як окремого феномена, визначаючи його основні маркери та прояви (М. Вінод та М. Дешпанде [12], М. Піккьонен [11]). Інші дослідники аналізують вплив соціальних змін на формування цього явища та його прояви на міжнародній арені (Г. Атаманчук [8], А. Омаров [4], Ю. Рябой [2]). Крім того, автором застосовано роботи вчених, в яких міститься глибокий аналіз взаємодій на рівні «держава – політикум – суспільство» (І. Ансоффа [7], К. Кіллена [9], О. Лященко [1] тощо).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Нині відсутні комплексні наукові

розвідки, що фокусуються на визначенні впливу владно-соціальної кооперації на становлення зовнішньополітичної ідентичності держави як моделі їхнього втілення на міжнародній політичній арені в процесі змін алгоритмів взаємодії між державою та соціумом у транзитивних умовах розвитку.

**Формулювання цілей статті (постановка завдання).** Відповідно, стаття має на меті розкрити сутність та роль владно-соціальних взаємодій у процесі становлення зовнішньополітичної ідентичності держави на основі аналізу варіативних зрізів кооперації між державною владою та суспільством в умовах політичної нестабільності та подолання наслідків комплексної загальнодержавної кризи розвитку внутрішньої та, як результат, зовнішньої політики України.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** По суті, наявний соціально-політичний дисбаланс співіснування суспільства та держави на сучасному етапі значною мірою пов'язаний із наявними недоліками вітчизняного законодавства та з помилками, допущеними органами державної влади під час прийняття управлінських рішень у минулому. Причому громадянська невдоволеність ходом політичних процесів нині виражається, в основному, в двох формах – громадянській непокорі і небажанні співпрацювати з владою та її агентами, що за своєю сутністю є ненасильницьким (латентним) протестом [3, с. 42]. Це призводить до невиконання вимог чинного законодавства й постійного підвищення опору з боку населення ініціативам, що впроваджуються органами державного управління, адже останні формуються під прямим впливом політичних структур. Нерозуміння владою цих причин призводить до застосування різних санкцій, спрямованих на обмеження постійного загострення відносин на рівні «суспільство – держава», однак на практиці імплементація таких заходів лише ускладнює взаємовідносини в рамках проблемного соціально-політичного простору.

З огляду на це, маємо констатувати, що запобігання подальшому розвитку системної кризи в державі потребує якісної зміни чинного політичного процесу. По-перше, необхідна реальна ідентичнісна консолідація суспільства і влади, проведена відповідно до основних цілей та параметрів розвитку України, для чого політика не має протиставлятися державі. По-друге, комплексну загальносистемну кризу, котра охопила українську державу на сучасному етапі, необхідно долати через збільшення рівня залучення публічно-правових інститутів і громадських організацій до співпраці з владно-політичною елітою.

Таким чином, задля вибудовування основ формування зовнішньополітичної ідентичності на основі налагодження взаємодії з соціумом

держава через зміну парадигми функціонування органів влади могла б запропонувати загальнонаціональний проект трансформації соціально-політичного каркасу розвитку суспільства, основні положення якого були б прийнятними для всіх елементів суспільної системи, а потім прозоро продемонструвати послідовні дії щодо його реалізації. При цьому необхідно, щоб цей проект ґрунтувався на взаємній довірі суспільства і держави. Консолідація їхніх зусиль могла б створити відповідний базис для поступального зростання довіри населення до владно-політичного континууму і сприяти легітимізації управлінських рішень та надати змогу владній еліті їх ефективно реалізовувати на міжнародній арені.

На зразок провідних європейських демократій, розвиток яких нині часто постає прикладом для подальшого поступу нашої держави, остання має відходити від старих моделей політико-правового управління, під час застосування яких владна еліта повсякчас використовувала «програмне керування», впроваджуючи його на основі «принципу розімкнення» [4, с. 88]. Сучасний підхід має будуватися на принципах «замкнутого контуру», що передбачає наявність зворотного зв'язку між органами державної влади й суспільством та заздалегідь програмує необхідний стан соціально-політичної системи [4, с. 89]. Своєю чергою, ключові цілі державного розвитку і якісний стан керованого об'єкта мають знаходитися в межах досяжності (реальних можливостей), адже жоден проект швидкої «наздоганяючої модернізації» соціально-політичного буття держави не може бути імplementований у зв'язку з обмеженістю ресурсів і невідповідністю духовно-культурних і політичних умов функціонування публічно-правових інститутів заданим суспільним детермінантам.

Розглядаючи особливості політичного процесу в Україні, варто зазначити, що нині на державному рівні не вироблено чітких концептуальних основ соціально-політичних взаємодій у вигляді національного паттерну (від англ. pattern – модель, зразок, шаблон) управління, а також соціально-політичних параметрів функціонального призначення різних рівнів політико-правової організації влади [5]. Як результат, спостерігається дублювання функціональних компетенцій та повноважень владних інституцій і структур, їхня паралельна та неузгоджена діяльність на загальнодержавному, регіональному та глобальному рівнях. Збільшення витрат часу, сил і ресурсів задля оптимізації управлінських процесів не сприяє досягненню поставлених цілей. Причому при проведенні адміністративно-правових реформ більшість інституційних новацій в основному зводиться до скорочення або збільшення числа органів державної влади, їх злиття або поділу, перепідпорядкування один одному, зміни штатного розкладу та інших

таких технічних перетворень. Отже, навіть у разі повного перетворення окремої підсистеми державного управління (територіальної або галузевої) практично всі технології оптимізації і вдосконалення відповідної діяльності не виходять за вузькі організаційні рамки утверджених стандартів, що, своєю чергою, заважає впровадженню інновацій у рамках зовнішньополітичного курсу та відповідним трансформаціям останнього згідно з очікуваннями міжнародних партнерів України.

У принципі, можна констатувати, що сутність та соціальне призначення функціонування органів державної влади в період кризи доволі рідко піддаються аналізу й осмисленню. Способи формування і реалізація управлінських функцій, характер і зміст управлінської діяльності, її параметри і стратегічні перспективи здійснення, стилі і технології управління постійно стикаються з необхідністю врахування політичної складової частини державного розвитку. Тому всі інституційні трансформації зводяться до того, що інституційна система державного управління в умовах кризи перетворюється й модернізується, але рівень її керівного впливу на суспільно-політичні процеси, як і в попередні історичні періоди української державності, залишається низьким. Водночас такі недоліки, як корупція, інертність, некомпетентність представників владних структур, часто залишаються незмінними, створюючи перешкоди на шляху сприйняття держави з боку значимих для неї «Інших» – по суті, акторів міжнародних відносин, ведення спільної регіональної та глобальної політики в коаліції з якими мали б стати «відправним пунктом» у процесі формування зовнішньополітичної ідентичності України за нових економічних, соціально-політичних та військових умов.

Нині паттерни антикризового управління, технології та параметри функціонування державних органів і структур не піддаються якісному оновленню, постійно перебуваючи під впливом політичних взаємодій. Тому аналіз конкретних структур та інституцій управління, закономірностей їхнього функціонування в контексті здійснення управлінського процесу в умовах кризи здебільшого зводиться до систематизації статистичних параметрів, які не відображають реалій взаємозв'язків між державою та суспільством і потреб у них на рівні останнього. Безумовно, теоретично можливим є створення формально оптимальної організаційної структури органів державного управління, що відповідає кращим світовим зразкам, але на цьому етапі вона не функціонуватиме належним чином. Основними перепонами на шляху до впровадження антикризового управління в наявних просторово-часових і соціально-культурних умовах є традиційні закономірності розвитку політичних процесів, притаманні державам, котрі перебувають на транзитивному етапі

еволюційних змін. Отже, виключно комплексний підхід забезпечує орієнтування держави на формування адекватних наявним умовам технологій, способів і режимів владного впливу на розвиток суспільних відносин і процесів, котрі могли б бути впроваджені без урахування позицій провідних політичних сил.

Водночас цілісність політичного простору України мала бути забезпечена на основі застосування стандартів політичного процесу і соціально-економічного розвитку держави, що належить до прогресивних демократій [6, с. 56]. Розгляд наявного просторового образу української держави дає змогу стверджувати, що в умовах сьогодення деструктивним видається культивування регіональних етнополітичних, правових і соціально-економічних відмінностей, котре виявляється під час діяльності тих чи інших політичних сил. Самоорганізаційний розвиток регіональних просторів має здійснюватися в контексті загальної державної цілісності, тобто територіальні інтереси й цінності не мають превалювати в контексті політичного розвитку, а їхня інституціоналізація та реалізація не мають суперечити загальнонаціональним закономірностям еволюції суспільства і держави.

Дійсно, проста зміна владно-суспільних відносин і політичного режиму взаємодій у системі «особистість – суспільство – держава», трансформація державного (територіального) устрою чи формування нових організаційно-правових основ територіальної взаємодії не завжди ведуть до переорієнтування попереднього політичного вектора розвитку в міжнародному вимірі [7, с. 203]. Адже кожна просторова організація має свої специфічні закономірності становлення й еволюції та форми територіального конструювання, що послідовно відтворюються в процесі взаємодії між різними елементами суспільних, державних та політичних структур. Невипадково, аналізуючи сучасні процеси транзитивного періоду, маємо акцентувати на спадковості політичних традицій в Україні та, відповідно, їх перманентному впливі на реалізацію зовнішньої політики держави.

У цьому контексті успішність вибудовування зовнішньополітичної ідентичності України має визначатися на основі таких індикаторів, як соціально-політична ефективність, консенсуальна ефективність, легітимність інституційної активності інститутів державної влади в процесі становлення та розвитку взаємодій по осі «держава – соціум».

Соціально-політична ефективність державної влади пов'язана з установами певних соціальних і політичних ефектів, тобто з досягненням соціальної захищеності, добробуту, стабільності і неконфліктності політичного процесу на тій чи іншій території (або в державі загалом). Тобто, соціально-політична ефективність у контексті

зовнішньополітичної ідентифікації держави має базуватися на позитивному соціальному та політичному ефекті державно-суспільної кооперації.

Соціальна ефективність являє собою сукупний і загальний позитивний результат, який отримує суспільство як у процесі виробництва того або іншого продукту (послуги) або виконання окремого виду робіт, так і у разі споживання відповідних матеріальних, соціальних і духовних цінностей [8, с. 353]. Водночас можна виділити три рівні соціальної ефективності взаємодії між державою та соціумом: загальний, спеціальний та конкретний. Найбільш узагальнюючий і визначальний клас становлять критерії загальної соціальної ефективності державного впливу, адже вони розкривають результати функціонування владної системи, тобто сукупності суб'єкта і керованих об'єктів державного управління або, іншими словами, управлінської системи. Такі критерії, з одного боку, об'єктивно пов'язані з потребами, інтересами і цілями суспільного розвитку (як загальнонаціонального, так і міжнародного), а, з іншого, дають змогу виокремити і виміряти ступінь реалізації ключових суспільних потреб та інтересів, що здійснюється за допомогою імплементації належного алгоритму взаємодій між державою та соціумом [8, с. 354].

Аналогічним чином можна також трактувати поняття і критерії визначення політичної ефективності реалізації державної влади в рамках певного соціуму. Управлінська діяльність держави на різних рівнях політичної організації суспільства в умовах кризи спрямована на досягнення стабільності і стійкості політичного процесу, мінімізації конфліктів і гармонізації владно-політичних взаємодій за допомогою оптимального співвідношення витрачених фінансових, організаційних та інших ресурсів у процесі досягнення політичної результативності. Отже, критерії політичної ефективності державної влади у такому разі можна поділити на загальні (стратегічні загальнонаціональні пріоритети), територіальні (програмно-цільові пріоритети регіональної політики), тактичні (галузеві програми діяльності) й ситуативні (плани дій щодо врегулювання конкретної ситуації задля швидкого досягнення точкового ефекту) [8, с. 354–355].

В окремих випадках критерії ефективності кооперації між державою та соціумом у процесі реалізації владних впливів виводяться на основі ознак їхнього впровадження в межах соціально-політичного простору держави, зважаючи на що, можемо виокремити такі критерії:

- 1) сталість здійснення контрольно-наглядової діяльності держави в часі;
- 2) наявність якісних характеристик елементів системи органів державної влади під час їхніх взаємодій із суспільством;

3) дотримання законності, що визначається прямо пропорційною залежністю протидії соціуму застосованим заходам державного впливу;

4) наявність статистичної та практичної однорідності думки населення щодо найважливіших питань життєдіяльності держави у внутрішньо- та зовнішньополітичному вимірах;

5) активність та ініціативність органів державної влади та їх повноважних представників щодо налагодження суспільно-політичних взаємодій;

6) повнота охоплення території (галузей, сфер впливу) організаційними можливостями окремих елементів системи державного управління.

Зважаючи на ці ознаки, під найвищою точкою ефективності взаємодії держави та соціуму в процесі вибудовування зовнішньополітичної ідентичності актора треба розуміти діяльність органів державної влади, яка здійснюється на основі правових принципів та із застосуванням способів, котрі передбачають пропорційні ресурсні витрати та можуть бути реалізовані в розумні терміни [9, с. 110]. Таке тлумачення оптимуму функціонування органів державної влади включає і соціальну, і політичну ефективність владних впливів, тобто передбачає їхню консенсуальність. Відповідно, визначення державною владою певної точки рівноваги між цими видами ефективності управління варто розглядати як консенсус між потребами держави, суспільства та особистості й визначати як первинний базис для формування зовнішньополітичної ідентичності держави з точки зору її порівняної статистики.

На противагу цьому, мінімальним рівнем ефективності кооперації між державою та суспільством варто вважати певну критичну точку, у разі досягнення якої загальна діяльність державної влади сприймається населенням як неефективна. Визначити мінімальну точку ефективності державного управління можна за певними симптомами: конфліктогенністю загальнодержавного політичного процесу; розвитком неофіційних і «тіньових» взаємодій під час прийняття управлінських рішень; інтенсивністю діяльності політичних структур, здатних підмінити діяльність державної влади під час реалізації внутрішньої та зовнішньої політики [9, с. 111].

Тобто ефективність державно-суспільних взаємодій на пряму залежить від формування багаторівневої інституційної системи, що зберігає свою цілісність і взаємозв'язки на різних щаблях соціально-політичної системи, і водночас від наявності можливостей для адаптивної самоорганізації управлінських структур залежно від специфіки суспільно-політичного простору. Важливо підкреслити, що в рамках цілісного суспільно-політичного простору України вагомим значення в контексті мінімізації негативних політичних впливів на процес зовнішньополітичної ідентифікації держави набуває не тільки його територіально-географічна специфіка, а

й етнополітичні звичаї і традиції, духовно-моральні домінанти й цінності та рівень політичної культури соціуму.

Як результат, проблеми оптимізації системи кооперації між державою та соціумом нині пов'язані не тільки з питаннями забезпечення державної цілісності, а й із цілісністю самого суспільства. Так, проектування процесів оптимізації політико-правового управління пов'язане як із розвитком і ускладненням суспільних відносин, так і з тим, що нинішня владна діяльність базується на здійсненні випереджаючого, координуючого та інших видів регуляторного впливу, покликаних зрештою забезпечити цілісність соціального розвитку з урахуванням просторово-часових і соціально-культурних характеристик.

Інший аспект цієї проблеми полягає в протиставленні державного управління і політичного впливу в контексті забезпечення соціальної цілісності держави. Досить часто, виокремлюючи відмінності між державною владою і політичним впливом, науковці стверджують, що державна влада має місце там, де відсутнє громадянське суспільство. При цьому вагомим є той факт, що поглинання державою суспільства призводить до поглинання державною владою усіх наявних політичних впливів [10, с. 77]. Це твердження, на нашу думку, не зовсім правильне в контексті дослідження проявів політичних наслідків взаємодії між державою та соціумом, оскільки воно звужує сутність останньої, зводячи її до рівня командно-адміністративного процесу регламентації суспільних відносин. Немає сумнівів у тому, що такі форми політичного режиму (тобто способи і методи здійснення державної влади) зустрічалися в процесі розвитку низки державних утворень. Проте в сучасних реаліях, на тлі ускладнення громадських і управлінських систем, таке розуміння державно-суспільних впливів не відповідає дійсності. Ця аргументація може спиратися на низку суджень.

По-перше, в доктринальному плані таке протиставлення державного і політичного впливів або, точніше, державного управління і політично організованого управління громадянського суспільства властиве класичній ліберальній парадигмі [11, с. 9–10], від вектора якої нині відходить уся світова спільнота, оскільки історично практика довела, що таке протиставлення постійно викликає конфлікти і суперечності всередині соціально-політичної організації держави.

Політико-правовий досвід багатьох країн свідчить, що останні функціонують і розвиваються набагато краще й ефективніше, коли для цього створюються певні сприятливі умови, а інститути громадянського суспільства тісно взаємопов'язані з державою, розвиваючись із нею в гармонійній єдності. Можна стверджувати, що інститути громадянського суспільства – це елементи суспільної системи, здатні до самоорганізації [11, с. 26]. Але їхня самоорганізація і подальше функціонування мають місце у кон-

тексті державно-політичної цілісності: вони становлять безпосередню частину цієї цілісності, а їхній вектор розвитку збігається із закономірностями розвитку державності загалом. Тому класична соціально-політична модель взаємодії громадянського суспільства і держави, сформована в контексті ліберально-демократичної парадигми, що передбачає існування дихотомії владно-політичного простору, нині не може бути імплементована практично в жодній державі [12, с. 104]. Крім того, ця модель неприйнятна ані історично, ані культурно й цивілізаційно в рамках проекту української державності.

По-друге, державне управління є публічною, соціальною, політичною самоорганізацією інститутів громадянського суспільства, однією зі сфер соціального управління і тому не може реалізовуватися у відриві від останнього (адже це – діалектично взаємопов'язані категорії і сфери суспільного буття, що існують у рамках єдиної державної цілісності). Причому саме державне управління завжди розвивається, уточнюється, оптимізується з урахуванням впливів інституціоналізованих та неінституціоналізованих інтересів і потреб громадянського суспільства. Проблематика останнього наразі не вирішена на рівні теоретичного аналізу і все ще залишається питанням, що знаходиться в полі теоретичної рефлексії світової науки [13, с. 17]. Модель громадянського суспільства, критерії його розвиненості, форми і способи взаємодії нині сформовані в зарубіжних соціокультурних системах і можуть застосовуватися для опису західних соціумів. Безапеляційне перенесення такого концепту для теоретичного опису і практичного використання в українських суспільних умовах завжди стає причиною виникнення недоліків застосованого аналізу.

**Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі.** Відповідно, розглядаючи

сутність кооперації між державою та суспільством у процесі формування зовнішньополітичної ідентичності державного актора, громадянське суспільство, котре нині формується в Україні, варто розглядати в широкому сенсі – як соціальну систему, що має державно-правове оформлення (тобто передбачає тісний соціально-політичний зв'язок особи, суспільства й держави). Значна частина політичних сил прямо чи побічно спрямовують свої зусилля на взаємодію з управлінськими структурами і включення своїх представників до системи державної влади. Ці стратегії передбачають здійснення безпосереднього впливу на процеси реалізації внутрішньої та зовнішньої політики держави й збереження *status quo*, що існував до початку суспільних трансформацій і просування змін, спрямованих на формування громадянського суспільства оновленого зразка. Таким чином, нині можна констатувати наявність процесу становлення соціуму нового формату, в рамках якого могли б бути чітко розмежовані управлінські й політичні впливи, тобто мінімізовані політичні наслідки здійснення управління на державному рівні з метою досягнення єдності державно-суспільних взаємодій.

Таке трактування модерних владно-соціальних відносин створює підґрунтя для подальшого наукового вивчення процесів зовнішньополітичної ідентифікації України, адже, зважаючи на конструктивістську природу цього феномена, соціум може вважатися основним базисом підтримки стабільної моделі зовнішньополітичної ідентичності суб'єкта на міжнародній арені. З іншого боку, врахування наявної мережі зв'язків між соціумом, політичними колами та державою дасть змогу у подальшому уникати можливих помилкових інтерпретацій української зовнішньополітичної ідентичності й визначати ключові маркери її конструювання та реалізації.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лященко О.О. Політична криза як чинник трансформації взаємовідносин громадянського суспільства і влади (на прикладі подій в Україні 2013–2014 рр.). Теорія та практика державного управління. 2015. Вип. 4 (51). С. 1–8. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-4/doc/1/07.pdf>.
2. Рябой Ю.О. Специфіка політичного плюралізму в умовах політичного процесу 2013–2015 рр. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2016. № 9. С. 101–105.
3. Глухова А.В. Политические конфликты: основания, типология, динамика (теоретико-методологический анализ). М.: Эдиториал УРСС, 2000. 280 с.
4. Омаров А.М. Социальное управление: некоторые вопросы теории и практики. М.: Мысль, 1980. 272 с.
5. Trondal J. Dissecting international public administration / ARENA Working Paper. 2016. № 2. 20 p.
6. Бешлер Ж. Демократия. Аналитический очерк. М.: ЮНЕСКО, 1994. 206 с.
7. Ансофф И. Стратегическое управление / пер. с англ. М.: Экономика, 1989. 358 с.
8. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления. М.: Юрид. лит., 1997. 400 с.
9. Киллен К. Вопросы управления / пер. с англ. Л. Найда. М.: Экономика, 1981. 305 с.
10. Питерс Т. В поисках эффективного управления / Т. Питерс, Р. Уотермен; пер. с англ. М.: Прогресс, 1986. 217 с.
11. Pyykkönen M. Liberalism, governmentality and counter-conduct: An introduction to Foucauldian analytics of liberal civil society notions. Foucault Studies. 2015. № 20. P. 8–35.
12. Vinod M.J. Contemporary political theory / M.J. Vinod, M. Deshpande. Delhi: PHI Learning Pvt. Ltd., 2013. 592 p.
13. Kuykendall R.A. Social crisis and social demoralization: The dynamics of status in American race relations. Portland: PM Press, 2005. 122 p.